

Wnioski do MEN w sprawie organizacji CKP

Centrum Kształcenia Praktycznego wykonuje zadania edukacyjne w kilku obszarach:

1. Kształcenie praktyczne młodzieży i dorosłych.
2. Wykonywanie zadań ośrodka egzaminacyjnego w zakresie egzaminów w wybranych kwalifikacjach zawodowych.
3. Wykonywanie usług szkoleniowych w zakresie kursów zawodowych.
4. Doradztwo edukacyjno-zawodowe.

Ad.1.

Wprowadzić do podstawy programowej kształcenia w zawodach umiejętności, nie ujęte w obecnej, poszukiwane przez pracodawców. Należą do nich m. in:

- Uprawnienia do 1 kV;
- Uprawnienia spawacza;
- Operator wózków samojezdnych;
- Operator koparko-ładowarki;
- Monter rusztowań;
- itp.

Według mojej opinii najlepszym rozwiązaniem jest wprowadzenie trójdzielnego systemu kształcenia praktycznego. Część programu nauczania realizowana jest w szkolnych pracowniach i laboratoriach, druga część u pracodawców – dotyczy ona tych treści, które są możliwe do zrealizowania wyłącznie na rzeczywistych stanowiskach pracy i trzecia część przekazana do centrów kształcenia praktycznego, gdzie realizuje się treści nauczania według szkolnych programów nauczania na stanowiskach ćwiczeniowych przygotowanych zgodnie z wymaganiami do przeprowadzania egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodach.

Jako uzasadnienie sprzeciwu wobec idei przekazania 100 % kształcenia praktycznego do zakładów pracy niech posłużą wątpliwości wrazone poniżej

Zapisy Karty Nauczyciela, rozporządzenia w sprawie praktycznej nauki zawodu oraz w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach.

1. Funkcjonowanie dwóch pojęć- kształcenia praktycznego i zajęć praktycznych – bez doprecyzowania ich znaczeń:
  - a. Czy pojęcie kształcenia praktycznego jest równoważne z pojęciem zajęcia praktyczne, zarówno w odniesieniu do zasadniczej szkoły zawodowej, jak i do technikum ? W jakim celu stosuje się dwa pojęcia w aktach prawnych, odnoszące się do tych samych zagadnień ?
  - b. Szkoły opracowując programy nauczania przydzielają zakres efektów określonych w podstawie programowej do realizacji podczas kształcenia teoretycznego i kształcenia praktycznego – w wielu przypadkach nie wprowadzają przedmiotu zajęcia praktyczne. Jak wobec tego zastosować rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu ?
  - c. Jak rozumieć pojęcia: nauczyciel praktycznej nauki zawodu, nauczyciel kształcenia praktycznego ?

- d. Podstawa programowa kształcenia w zawodach dzieli wszystkie zajęcia na kształcenia teoretyczne i kształcenie praktyczne. Jakie pensum dla nauczyciela skoro w Karcie Nauczyciela (tabela Art. 42) jest tylko:
- i. Nauczyciele: przedszkoli specjalnych, szkół podstawowych, gimnazjów, szkół specjalnych, liceów ogólnokształcących, przedmiotów teoretycznych w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, w tym w szkołach specjalnych i szkolenia rzemieślniczego w schroniskach dla nieletnich oraz zakładach poprawczych, przedmiotów teoretycznych na kwalifikacyjnych kursach zawodowych, przedmiotów artystycznych i ogólnokształcących w szkołach artystycznych i innych placówkach kształcenia artystycznego – **18 godzin** tygodniowo
  - ii. Nauczyciele praktycznej nauki zawodu we wszystkich typach szkół i na kwalifikacyjnych kursach zawodowych – **22 godziny** tygodniowo
- Brak definicji nauczyciela kształcenia praktycznego.

Dualny system kształcenia.

2. Przyjmując założenie, że kształcenie praktyczne jest tożsame z zajęciami praktycznymi, uczniowie szkół zasadniczych i technikum mogą odbywać naukę u pracodawcy w różnych wymiarach – odpowiednio 100% oraz od 30% do 100% minimalnej liczby godzin kształcenia zawodowego praktycznego określonej dla szkoły zawodowej w przepisach wydanych na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Jak ta sytuacja ma się do faktu, iż będą zdawali ten sam egzamin na podstawie tych samych zadań egzaminacyjnych, w tych samych warunkach, często stojąc na sąsiadujących stanowiskach ?
3. Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie praktycznej nauki zawodu zajęcia może prowadzić nauczyciel lub instruktor pnz, czyli osoba posiadająca m. in. przygotowanie pedagogiczne. W przypadku braku takiej osoby w przedsiębiorstwie istnieje konieczność oddelegowania nauczyciela ze szkoły.
4. Czy pracodawcy realizujący w 100 % kształcenie praktyczne są w stanie zapewnić osiągnięcie wszystkich efektów określonych w podstawie programowej ? Niektóre są możliwe do osiągnięcia wyłącznie w pracowniach ćwiczeniowych.
5. Czy pracodawcy będą zainteresowani tworzeniem stanowisk egzaminacyjnych w ilościach i standardach wyposażenia określanych w podstawie programowej kształcenia w zawodach ? Ośrodek egzaminacyjny powinien posiadać od 3 do 6 identycznie wyposażonych stanowisk.
6. Czy pracodawcy są gotowi do wyłączenia części swojego terenu i wyposażenia na czas trwania egzaminów ? Potrafią one trwać nawet do dwóch tygodni w jednej kwalifikacji.
7. Jak zorganizować i sfinansować pracę instruktora praktycznej nauki zawodu zatrudnionego u pracodawcy ? Jego obowiązki wobec uczniów będą wynikały z tygodniowego rozkładu zajęć i nie będą obejmowały całego tygodnia, lecz tylko określone godziny w wybrane dni. W czasie trwania egzaminów asystent techniczny jest zaangażowany w dużo wyższym wymiarze czasu pracy.
8. Czy pracodawcy są w stanie stworzyć identyczne warunki nauki dla klas liczących do 30 uczniów w jednej kwalifikacji (zawodzie) ? Są zawody, w których kształci się nawet 50 i więcej uczniów, łącznie w toruńskich szkołach.

Ad.2.

Szkoły prowadzące kształcenie zawodowe narzekają na dezorganizację pracy w czasie egzaminów zawodowych.

Rozwiązaniem tego problemu może być przekazanie tych zadań do Centrów Egzaminowania umiejscowionych w CKP lub CKZiU. W połączeniu ze zmniejszeniem liczby sesji egzaminacyjnych w roku szkolnym do maksymalnie dwóch dałoby to pożądany efekt odciążenia szkół z obowiązku organizowania egzaminów. Wiąże się to również ze zmianą kilku innych zapisów prawa oświatowego:

- Zmniejszenie liczby kwalifikacji we wszystkich zawodach do 2
  - W klasach zasadniczych stworzyć grupę kwalifikacji, które będą dowolnie konfigurowane w zawody, zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy;
  - W klasach technikum stworzyć grupę kwalifikacji zasadniczych, z których szkoła wybiera jedną, dostosowaną do potrzeb lokalnego rynku pracy i dołączyć do niej drugą kwalifikację technikalną. W każdym przypadku uczeń otrzymuje tytuł technika z opisem kwalifikacji.
  - Wprowadzenie obowiązku zachowania kolejności w zdobywaniu kwalifikacji na KKZ, pierwszą kwalifikacją powinna być zawsze ta z grupy robotniczych;
- Wyposażenie Centrów Egzaminowania finansowane ze środków centralnych, jednakowe we wszystkich ośrodkach;
- Wyposażenie szkół zawodowych jako zadania własne gmin;
- Zatrudnienie egzaminatorów (asystentów technicznych) w Centrach Egzaminowania na zasadach innych niż to wynika z Karty Nauczyciela – brak odpowiedniego pensum dla egzaminatora. Umożliwienie nauczycielom uczącym w szkołach zawodowych pełnienie funkcji egzaminatora;
- Centra Egzaminowania zapewnią organizację egzaminów w ciągu roku szkolnego bez konieczności angażowania nauczycieli w wakacje.
- Zwiększenie środków na obsługę egzaminów – refundacje z OKE nie pokrywają kosztów materiałów zużywalnych;
- Stworzenie jawnych banków zadań egzaminacyjnych do wszystkich kwalifikacji;
- Zdecydowanie bardziej rygorystyczne procedury weryfikacji treści zadań wobec dużej liczby błędów merytorycznych i redakcyjnych w obecnie występujących na egzaminach;
- Zrównanie (zbliżenie) poziomów trudności zadań egzaminacyjnych w kwalifikacjach nadających równoważne tytuły zawodowe;

Istnieje możliwość wynajmowania pracowni ćwiczeniowo-egzaminacyjnej podmiotom niepublicznym i pozyskiwanie dodatkowych środków na działalność edukacyjną.

Ad.3.

Posiadając dobrze wyposażone pracownie CKP może oferować bogatą paletę kursów zawodowych, skierowana do osób chcących się kształcić na kwalifikacyjnych kursach

zawodowych oraz osób, które chcą uzyskać wyłącznie specjalizowane uprawnienia wymienione na wstępie punktu 1.

W kwestii realizacji kursów zawodowych poważnym problemem jest próba wyeliminowania, przez podmioty prywatne, placówek publicznych z możliwości do występowania w przetargach publicznych, organizowanych przez Urzędy Pracy. Powoływanie się na prawo zamówień publicznych oraz ustawę o ochronie konkurencji i konsumentów powoduje, że wiele samorządów wyklucza swoje placówki szkoleniowe z procedury przetargowej. Zapisy wymienionych ustaw są szczególnie wątpliwe w sytuacji, w której podmioty niepubliczne i tak bardzo często realizują kursy i szkolenia w wynajętych publicznych pracowniach.

Ad.4.

Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz Centrum Kształcenia Praktycznego są publicznymi placówkami oświatowymi, które mają doświadczenie w zakresie organizacji kształcenia zawodowego zarówno młodzieży, jak i dorosłych. Wiedza ta może być skutecznie wykorzystana w zakresie doradztwa zawodowego skierowanego do młodzieży z gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych w kwestii wyboru dalszej ścieżki kształcenia oraz do dorosłych w sprawach związanych z wyborem szkoleń i kursów doskonalących. Odpowiednia organizacja doradztwa mogłaby znacząco wesprzeć działania osób zajmujących się w tych placówkach doradztwem zawodowym.

Spośród wielu zadań doradcy zawodowego pragniemy skupić się działaniach skierowanych, przede wszystkim, bezpośrednio do uczniów szkół gimnazjalnych.

Od strony organizacyjnej widzielibyśmy to następująco:

1. Utworzyć dwa stanowiska doradcy zawodowego – po jednym w każdej placówce CKP i CKU
2. Podział zakresu działalności wynikałby z obszarów kształcenia zawodowego:
  - a. doradca w CKU zajmowałby się obszarami - administracyjno-usługowym, turystyczno-gastronomicznym, medyczno-społecznym, artystycznym,
  - b. doradca w CKP zajmowałby się obszarami – budowlanym, elektryczno-elektronicznym, mechanicznym i górnictwo-hutniczym, rolniczo-leśnym z ochroną środowiska
3. Zakres obowiązków obydwu byłby identyczny i obejmował wszystkie działania z zakresu doradztwa zawodowego
4. Czynności doradcze wykonywane byłyby w siedzibach szkół oraz w CKU i CKP
5. Między obydwoma placówkami istniałaby ścisła współpraca i wymiana informacji o klientach oraz działaniach doradczych w celu uniknięcia powielania tych samych inicjatyw
6. Doradcy nawiązują stałą współpracę:
  - a. ze szkołami,
  - b. z pracodawcami,
  - c. z instytucjami wspierającymi wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego,
  - d. z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi,
  - e. z Obserwatorium Rynku Pracy,
  - f. z wyższymi uczelniami,

g. z Urzędem Pracy.

Doradca zawodowy mógłby jednocześnie być egzaminatorem w obrębie kilku kwalifikacji. Sytuacja taka znacznie ułatwiłaby organizację egzaminów. Doradca zawodowy zatrudniony w Centrum mógłby w dowolnym momencie pełnić funkcję egzaminatora odciążając od tych obowiązków innych nauczycieli prowadzących planowe zajęcia. Jego doświadczenie można by wykorzystywać zarówno w doskonaleniu wewnętrznym jak i w normalnej pracy doradczej dla nauczycieli z innych szkół i placówek.

Zakres zadań doradcy zawodowego jest tak obszerny, że trudno sobie wyobrazić, aby mogła je wypełnić osoba obciążona także innymi obowiązkami zawodowymi.

Analizując zadania, rolę i cechy charakterologiczne dobrego doradcy zawodowego uważamy, że najlepszym miejscem w publicznej przestrzeni oświatowej do utworzenia stanowiska doradców zawodowych są Centrum Kształcenia Ustawicznego oraz Centrum Kształcenia Praktycznego.

W pracowniach Centrum Kształcenia Praktycznego mogą się odbywać dodatkowe zajęcia dla uczniów gimnazjum, którzy chcą rozszerzyć swoje umiejętności poza zakres wiedzy z gimnazjum. Różnorodność wyposażenia pracowni pozwoliłaby na rozwój umiejętności, a także dałaby szansę sprawdzenia uczniom klas 3 gimnazjum swoich predyspozycji przed wyborem szkoły ponadgimnazjalnej. Z naszych obserwacji wynika, że młodzież bardzo często odkrywa swoją pomyłkę w wyborze szkoły już po rozpoczęciu nauki. Wyobrażenia o przyszłości rozbiegają się niestety z realiami zawodu, który wybrali. Rozpoczyna się wówczas wędrówka do innej szkoły, w której znowu może nastąpić rozczarowanie.

Zajęcia byłyby prowadzone przez nauczycieli kształcenia praktycznego zatrudnionych w CKP, reprezentujących różne dziedziny techniki. Forma zajęć dostosowana do potrzeb uczestników, pozwalająca na bezpośredni kontakt gimnazjalistów z elementami i urządzeniami technicznymi z różnych gałęzi gospodarki.

Możliwość samodzielnego wykonania określonych działań na konkretnych układach i urządzeniach, możliwość sprawdzenia przez ucznia predyspozycji do kształcenia w zawodach technicznych.

Absolwent gimnazjum podejmując decyzję o wyborze szkoły ponadgimnazjalnej będzie posiadał większy bagaż informacji i doświadczeń o swoich predyspozycjach. Uniknie obaw wynikających ze strachu przed czymś nieznanym, czymś co jest obce, więc trudne, mogące sprawić wiele problemów w czasie nauki. Dokonując wyboru dalszego kształcenia będzie świadomy na co się decyduje. Sprawdzając w odpowiednim momencie swoje możliwości w kierunku nauki zagadnień technicznych uniknie rozczarowania, które może pojawić się w momencie, gdy na zmiany jest już za późno.

mgr inż. Tomasz Borowski
kwiecień 2016 r.